

Nederlandsche Hydrachnellae. Over *Pionacercus*-soorten

door

A. J. BESSELING.

Na mijn opmerking van 1935 (E.B. No. 201, pag. 104) betreffende *Pionacercus dudichi* (Szalay) 1929 uit Hongarije, vermoedde ik niet zoo spoedig met deze soort in kennis te zullen komen.

Een *Pionacercus* ♀ trok mijn aandacht door de violet gekleurde palpen, pooten en epimeren. Het komt tot in bijzonderheden overeen met beschrijving en afbeeldingen van bovengenoemde soort. Een onbeduidende afwijking vormen de 2 zwemharen, bij mijn ♀ voorkomende aan elk 5e lid van de 2e pooten. Kenmerkend zijn de ingebogen zijden der napplaten, hetgeen alleen voorkomt bij *P. vatrax* en *leuckarti*.

Met *leuckarti* is *dudichi* nauw verwant, mogelijk slechts een subspecies ervan. Dit zal ervan afhangen hoe het ♂ van *dudichi* er uit zal zien.

Punten van verschil zijn gelegen bij het ♀ in het 4e lid van de palpen en in de eindleden van de pooten. Het ♀ van *dudichi* bezit aan P IV ventraal 2 haarkegels; bij de palpen van *leuckarti*-♀ bezit P IV ventraal volgens Viets (Deutschl. Hydr. 1936) geen haarpapillen en het ♂ merkwaardigerwijze wel.

Bij Soar-Williamson (Brit. Hydr. 1929) lezen we, pag. 6 en 7, dat bij *leuckarti*-♀ soms wel, soms geen haarpapillen voorkomen, terwijl die van het ♂ kleiner zijn dan die bij het ♀. Verder lezen we in deze beschrijving van *leuckarti* op pag. 5 dat palpen, epimeren en pooten geelbruin zouden zijn, terwijl de gekleurde afbeelding 4 op plaat XLI violette palpen en pooten te zien geeft met lichtblauwe epimeren.

Ten slotte geeft Husiatinski (Festschr. Strand, III 1937, pag. 273) enkele afbeeldingen van *leuckarti*, die m.i. eerder tot *dudichi* behooren; over de eindleden van de pooten wordt echter niets gezegd.

Deze aanhalingen toonen aan dat nog eenige onklarheid heerscht omtrent verhouding en verschillen van de soorten *leuckarti* en *dudichi*.

De beharing van de leden 5 en 6 van Poot 1 bij mijn *dudichi*-♀ is volkomen gelijk aan die bij *leuckarti*, alleen het eindlid is verdikt; dit is het 2e punt van verschil.

In overeenstemming hiermede reken ik de inlandsche ♀♀ van *vatrax*, bedoeld op pag. 102 van E.B. No. 201, 1935, tot een nieuwe subspecies naast *vatrax*, nl. *vatrax crassipes*, nov. subsp.

Mijn bovengenoemd inlandsch ♀ van *dudichi* werd aangetroffen in een sloot bij Vlijmen, Mei.

's Hertogenbosch, Koningsweg 30, Juni 1944.

Ammophila adriaansei n.sp.

door

J. WILCKE

Het resultaat van de fraaie onderzoekingen van A. Adriaanse, M.S.C. (Ent. Ber. XI, 1943, p. 69 en 1944, p. 150) naar de levenswijze van *Ammophila campestris* Latr. deed mij vermoeden, dat de biologische typen A en B twee afzonderlijke soorten voorstellen, welke ook morphologisch van elkaar zouden zijn te onderscheiden.

Bij onderzoek van het materiaal uit Amsterdam (coll. Oudemans en Bouwman), Wageningen (coll. Lab. v. Entomologie) en mijn eigen collectie bleek mij, dat inderdaad in *Ammophila (Miscus) campestris* auct. twee soorten met een gesteelde derde cubitale cel in de voorvleugel zijn samengevoegd, die in kopbehang en propodaeumstructuur duidelijk en constant verschillen. De mannetjes zijn bovendien met het blote oog aan de kleurtekening van het achterlijf te onderscheiden: bij de ene soort zijn het tweede lid van de achterlijfssteel en het daarop volgende segment practisch geheel rood, bij de andere soort bezitten ze dorsaal elk een grote, opvallende, zwarte vlek.

Vergelijking met het materiaal van Adriaanse, dat ik mocht ontvangen, gaf een volkomen paralleliteit tussen mijn op de morphologie gebaseerde soortsplitting en zijn onderscheiding op biologische gronden in de typen A en B; een argument te meer voor de opvatting, dat we hier te doen hebben met twee afzonderlijke soorten.

Daar Latreille (Gen. Crust. et Ins. IV, 1809, p. 54) in zijn diagnose zegt: „Mas ab altero sexu coloribus non differt; abdominis pars rubra non nigro maculata,

ut in *A. sabulosa* masculo", kan er geen twijfel over bestaan welke dezer beide soorten de naam *campestris* Latr. moet blijven dragen. Dit is de in ons land zeldzameré, met bladwesplarven fouragerende soort, het type A van Adriaanse. De andere, bij ons zeer algemene, het type B van Adriaanse, is tot nu toe niet als afzonderlijke soort beschreven — *neoxenus* Smith (Cat. Hym. Ins. Brit. Mus., P. IV, 1856, p. 225, n. 2, ♂, ♀), *striaticollis* F. Mor., *nigrina* F. Mor. en *separanda* F. Mor. (Hor. Soc. Ent. Ross. XXIII, 1888, p. 127, n. 29, ♀ en p. 128, n. 30, ♀ en XXV, 1890, p. 204, n. 75, ♂, ♀) verschillen in beharing van de kop en/of kleurtekening van het abdomen — ik noem haar ***Ammophila adriaansei***.

Hieronder volgt een differentiaaldiagnose van beide species:

Ammophila campestris Latr.

Ammophila adriaansei n.sp.

- ♂ 1. *Head*. Long pile on head almost white.
 2. *Thorax*. Enclosed space of median segment (propodaeum) entirely obliquely striated, not punctured between the striae, shining.
 3. *Abdomen*. First joint of petiole black; second joint for the greater part ferruginous, the upper surface black only at the base, sometimes with a faint dark blotch past the middle; third segment as a rule entirely ferruginous, sometimes with a faint dark blotch on the upper surface; fourth segment more or less ferruginous.

Long pile on head black.

Enclosed space of median segment for the greater part obliquely striated, between the striae superficially punctured and hence opaque; apex of the enclosed space free from striae, only punctured.

First joint of petiole black; second joint ferruginous with a black mark covering the whole upper surface; third segment ferruginous with a large triangular black blotch on the upper surface; fourth segment more or less ferruginous.

- ♀ 1. *Head*. Long pile on head blond.
 2. *Thorax*. Enclosed space of median segment as in corresponding male.

Long pile on head black.

Enclosed space of median segment as in corresponding male.

Prey: Larvae of sawflies.

Caterpillars (exceptionally larvae of sawflies).

Ammophila adriaansei (de kleine rupsdoder) is waarschijnlijk een noordelijker soort, bij ons is ze door het gehele land zeer algemeen.

Ammophila campestris Latr. (de bastaardrupsdoder) heeft waarschijnlijk een meer zuidelijk verspreidingsgebied; in ons land zeldzamer, is ze mij bekend van Tilburg, Wageningen, Bennekom, Leersum, Putten, Nunspeet, Hilversum en Bergen (N.H.).

Bennekom, Hartensche Weg 22, Dec. 1944.

De Nederlandse diagnose van *Ammosphex* Wilcke

door

J. WILCKE

Naar aanleiding van noot 2 bij de boekbespreking van C. O. van Regteren Altena in de Ent. Ber. XI, no. 260, 1944, p. 218, zou ik willen opmerken, dat artikel A van de appendix slechts als een aanbeveling is te beschouwen en dat het een kwestie van persoonlijke opvatting blijft deze al of niet op te volgen. De appendix houdt daar zelf ook rekening mee, want hij zegt in artikel B: In publicaties in een andere taal dan Engels, Frans, Duits, Italiaans of Latijn is het zeer wenselijk de figuurverklaringen in een dezer talen te vertalen. Hoewel het, ook volgens mij, in het algemeen in hoge mate aanbeveling verdient een diagnose in een der congrestaten te publiceren, handelt men toch geenszins in strijd met de nomenclatuurregels door Nederlands te gebruiken. Ik acht het dan ook zeker misplaatst het geval *Ammosphex* te noemen in verband met de taak van tijdschriftredacties toe te zien, dat deze regels in acht worden genomen.

Bennekom, Hartensche Weg 22, Dec. 1944.